

Országos Tini Könyvtári Napok*

2008 októberében *Országos Tini Könyvtári Napokra* kerül sor az Informatikai és Könyvtári Szövetség szervezésében, a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával.

Október 7. és 12. között elsősorban a 12–18 évesek figyelmét szeretnénk ráirányítani arra, hogy a könyvtárak milyen lehetőségeket kínálnak az olvasásra, tanulásra, tájékozódásra, közös együttlétre.

Felhívjuk a könyvtárakat, hogy országszerte színes programokkal készüljenek a tini napokra a korosztály sajátosságait, érdeklődését figyelembe véve. A rendezvények résztvevőit az önállósodó, az alkotó, az egészséges és a társas tini témakörhöz kapcsolódó kiállításokkal, irodalmi művekre épülő beszélgetésekkel, előadásokkal, olvasáshoz kötődő, hangulatos játékokkal várják! Arra számítunk, hogy a kamaszok közül sokan megértik majd kortársaik üzenetét: „*Nekiünk bejössz, ha a könyvtárba bejössz!*”

Kiemelt esemény lesz idén is a *Könyves vasárnap* október 12-én, amikor a könyvtárak rendkívüli nyitva tartással, sokféle meglepetéssel fogadnak *mindenkit*. Ekkor folytatódhatnak a tavaly elkezdett baba-, kölyök- és nagyiprogramok is. Fontos, hogy minél több könyvtár nyitva tartson ezen a napon, és a megszokott szolgáltatások mellett rendezvényekkel, játékokkal várja az embereket.

Az országos programbizottság a megyei könyvtárak és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár egy-egy munkatársából álló munkabizottságon keresztül szervezi az akciót. A közös programhoz a közkönyvtárak, az iskolai, felsőoktatási és egyházi könyvtárak a székhelyük szerinti megyei könyvtárral, a budapesti intézmények pedig a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárral együttműködve tudnak elsődlegesen csatlakozni, ahonnan információt, ötletet, segítséget kaphatnak a hét könyves eseményeinek együttes alakításához. Ugyancsak ezeken a könyvtárakon keresztül juttatjuk el a központi promóciós anyagokat az akcióban részt vevőknek.

A programok regisztrálásának határideje a honlapon: *2008. szeptember 18.*

Bízunk abban, hogy az Országos Tini Könyvtári Napok után a jelenlegi könyvtárhasználók sok újonnan beiratkozóval együtt hirdetik majd: „*Szeretem a könyvtáram!*”

A helyi események előkészítéshez, lebonyolításához sok sikert, érdeklődő tiniket, jókedvű napokat kívánunk!

2008. szeptember 8.

Fodor Péter

az Informatikai és Könyvtári Szövetség
elnöke

Ramháb Mária

az Országos Programbizottság
elnöke

* Bár a program jelentkezési határideje lapunk nyomdai munkálatai idején lejárt, fontosnak tartjuk, hogy minél több könyvtár kapcsolódjon be az eseményekbe. – A szerk.

Kitüntetések

Sólyom László, a Magyar Köztársaság Elnöke megbízásából Hiller István oktatási és kulturális miniszter a *Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje* kitüntetést adta át

SZABÓ SÁNDORNAK, az ELTE nyugalmazott egyetemi docensének,

a *Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt* kitüntetést adta át

VARGA-SABJÁN GYULÁNAK, a kiskunhalasi Martonosi Pál Városi Könyvtár igazgatójának.

Hiller István miniszter *Wlassics Gyula-díjat* adományozott azoknak a közművelődésben dolgozó szakembereknek, akik az iskolán kívüli művelődésben elméleti tevékenységükkel, új módszerek kidolgozásával szolgálták a korszerű művelődést és a művészi ízlés fejlesztését:

SZABÓNÉ VRANCSIK ÉVÁNAK, a vámospécsi Művelődési Ház és Könyvtár igazgatójának,

Széchényi Ferenc-díjat adományozott a gyűjtemény szakterületén dolgozó szakembereknek, akik magas színvonalú elméleti vagy gyakorlati tevékenységükkel, új módszerek kidolgozásával és alkalmazásával szolgálják szakmájukat:

POJJÁKNÉ VÁSÁRHELYI JUDIT tudományos kutatónak, az Országos Széchényi Könyvtár XVI–XVIII. századi könyvtártörténeti osztály vezetőjének,

RAMHÁB MÁRIÁNAK, a kecskeméti Kátana József Könyvtár igazgató főtanácsosának,

SZÖGI LÁSZLÓNAK, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár és Egyetemi Levéltár főigazgatójának (levéltárosi szakterület),

Szinnyei József-díjat adományozott azoknak a könyvtárosoknak, akik hosszabb időn át kiemelkedő teljesítményt nyújtottak, tevékenységükkel, kezdeményezéseikkel szakterületük fejlődését segítik elő:

KERESZTURI JÓZSEFNEK, a pécsi Városi Könyvtár igazgatójának,

KESZEINÉ BARKI KATALINNAK, a Nyugat-magyarországi Egyetem Központi Könyvtár igazgatójának,

KÉGLI FERENCNEK, az Országos Széchényi Könyvtár nyugalmazott osztályvezetőjének,

VIRÁGOS MÁRTÁNAK, a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár főigazgatójának,

WOJTILLÁNÉ SALGÓ ÁGNESNEK, az Országos Széchényi Könyvtár Régi Nyomtatványok Tára osztályvezetőjének,

ZSELINSZKY LÁSZLÓNÉNAK, a nyíregyházi Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár osztályvezetőjének.

Hiller István miniszter *Miniszteri Elismerő Oklevelet* adományozott

SIMON ZSUZSANNA könyvtáros művészeti írónak, a Múcsarnok szakmai könyvtárának létrehozásáért.

A Magyar Tudományos Akadémia elnökének előterjesztésére a Magyar Köztársaság elnöke által augusztus 20. alkalmából adományozott kitüntetések adta át Pálinkás József, az MTA elnöke 2008. augusztus 21-én, a Magyar Tudományos Akadémia Székházában:

Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetést kapott

CSERBÁK ANDRÁS, az MTA Könyvtárának munkatársa a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában kifejtett kiemelkedő tevékenységéért.

Sólyom László, a Magyar Köztársaság Elnöke megbízásából Hiller István oktatási és kulturális miniszter a *Magyar Köztársasági Ezüst Érdemkereszt* kitüntetést adta át

KOVÁCS ILONÁNAK, az ELTE Bartók Béla Énekkar tagjának,

MARÓTI KATALINNAK, a budapesti Könyvtárellátó Nonprofit Kft. ügyvezető igazgatójának,

a *Magyar Köztársasági Bronz Érdemkereszt* kitüntetést adta át

MAYERNÉ BAÁN MAGDOLNÁNAK, a Soroksári Múzeum Baráti Köre alapítójának,

Gratulálunk a kollégáknak, további munkájukhoz sok sikert és jó egészséget kívánunk!

Egy évtizede a „tornyok között”

Az Eötvös Károly Megyei Könyvtár felújított, átépített épületét éppen tíz évvel ezelőtt vehették birtokba újra a könyvtárhasználók Veszprémben. 1998 augusztusában, *Halász Béla* igazgató kezdeményezésére, már fél évvel a hivatalos átadási ünnepség előtt kinyitott a megyei könyvtár.

Idén tavasszal a helyismereti gyűjtemény könyvtárosai által összeállított éves eseménynaptár egyik legfontosabb eseménye a tízéves jubileum volt. Kollégáink nagy lelkesedéssel kezdték meg a szervezést, a különböző részlegek munkatársai jó hangulatú ötletbörzét tartottak, támogatókat kerestek, „kiadták” a feladatokat a vezetőségnek is. Az előkészületekben és a rendezésben minden munkaterület részt vett, igazi összefogás eredménye lett a nagy sikerű jubileumi rendezvény.

2008. augusztus 9-én, szombaton rendkívüli nyitva tartással ünnepeltük az épület felújításá-

télkedőnek. Minden gyermek húzhatott zsákbamacskát, támogatóink üdítőt, gumicukrot, cukorkát biztosítottak számukra.

Az egyik legnagyobb siker a családi vetélkedő volt. A tizenegy „versenyző” család értékes nyereményeket kapott: az első helyezett egy négy-személyes vacsorát nyert egy Balatonparti étteremben (az étterem tulajdonosának felajánlása), de még a hátrébb végzetek is kaptak ajándékot, pl. állatkerti családi belépőt, mozijegyet. A legnagyobb jutalmat a szervező gyerekkönyvtáros kollégák kapták, a résztvevők lelkes köszönő tapsát.

Az éjszakai órákban rendhagyó könyvtárvezetés keretében olyan helyekre is bemehettek a

látogatók, ahova máskor nem. Népszerű volt az egész épületben zajló „könyvtári kincskeresés”. A programok minden korosztálynak kellemes, tartalmas időtöltést ígértek. A fogadótérben kiállítást tekinthettek meg az érdeklődők az elmúlt tíz év eseményeiből. Átadtuk a Europe Direct / Európai Információs Pont új helyét. A meghirdetett ingyenes beiratkozás és az amnesztia hatalmas tömegeket vonzott. Kollégáink a hétórás nyitva tartás alatt szinte erejükön felül foglalkoztak a beiratkozókkal, kölcsönzőkkel.

A gyermekeknek arcfestést, meseolvasást, kézműves foglalkozást, táncházat, daltanulást kínáltunk, és ők is részesei voltak a családi ve-

látogatók, ahova máskor nem. Népszerű volt az egész épületben zajló „könyvtári kincskeresés”.

A Schöffner Erzsébettel tartott író-olvasó találkozón közel száz résztvevő volt jelen az átrendezett olvasóteremben. A Nők Lapja népszerű újságírója a hivatalos programon túl is szívesen maradt velünk, beszélgetett az olvasókkal.

Sokan hallgatták Hordós Csaba felnőtteknek írt veszprémi meséit is.

A zenei és médiagyűjteményben ingyenes DVD- és CD-kölcsönzést hirdettünk: több mint ötszáz dokumentumot kölcsönöztek ki olvasóink. Retro filmvetítést, zenélést ajánlottak munkatársaink a betérőknek.

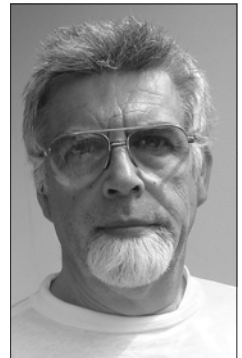
száz visszakerült dokumentum, fáradt, de nagyon lelkes, boldog könyvtáros stáb.

Az Eötvös Károly Megyei Könyvtár igazgatójaként pedig köszönetemet fejezem ki kollégáimnak lelkesedésükért, kitartásukért, önzetlen munkájukért:

Pálmann Judit

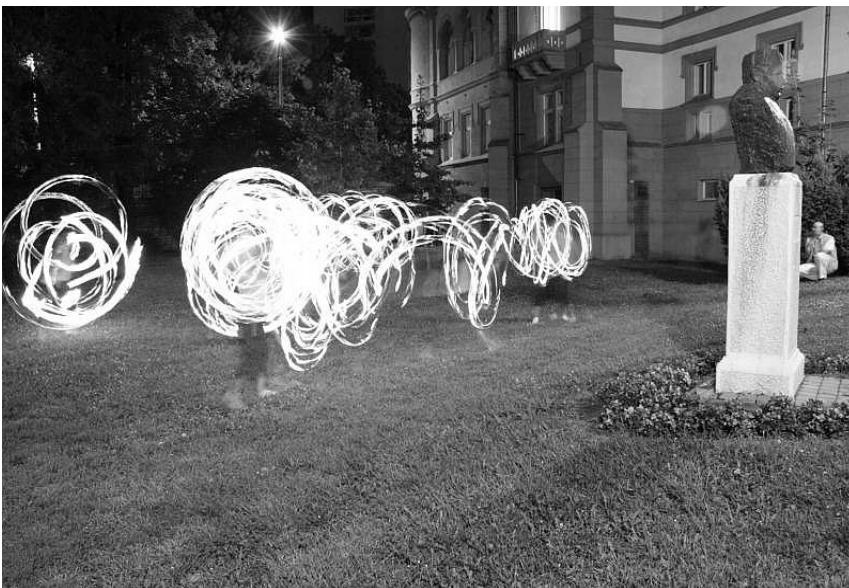
Elekes Péter 1951–2008

Mély megrendüléssel vettük a hírt, hogy kollégánk, Elekes Péter 2008. augusztus 27-én elhunyt.

Ismerve Péter szerénységét, aki ellenállna minden dicsőítésnek, a róla szóló megemlékezés is csak rövid és tényszerű.

21 évesen, 1972-ben került az Országos Széchényi Könyvtár Nemzetközi Csereszolgálá-

tára. Végigjárta a ranglétra fokozatait. Csomagolóként kezdett, majd könyvtárkezelőként dolgozott a gyarapítási osztályon. Az itt töltött idő volt talán munkaviszonyának legszebb korszaka, amire mindig örömmel gondolt vissza.

Az utóbbi években végzettségének megfelelően a könyvtár jogi teendőit látta el. Munkáját a segítőkészség és a lelkiismeretesség jellemezte. Nagy tudású ember volt, aki haláláig hű maradt a könyvtárhoz.

A nyár elején aggódva figyeltük, mint soványodik, s amikor szóvátettük, csak nincs valami baj, elhessentette a kérdést: szilfidebb vagyok. Sajnos, többről volt szó.

2008. augusztus elején kezdte meg rendes évi szabadságát, amelyről már nem tért vissza kö-zénk. 2008. szeptember 3-án lett volna 57 éves. Emlékét megőrizzük!

Szénási Péterné

Középkori piactér – középkori könyvtár

Városunk nagyon népszerű úti cél mind a hazai, mind a külföldi emberek számára. A nevezetes történelmi emlékek, a szép táj, a jó borok, a hagyományok ápolása és a változatos idegenforgalmi rendezvények egyre több látogatót vonzanak évről évre. Az egyik ilyen nyári esemény volt a július 17. és 20. között második alkalommal megrendezett *Középkori Piac-tér*, ahol egy vidám „időutazás” részesei lehetünk. Közép-Európa egyik legszebb barokk közterén, a Dobó téren négy napig korhű díszletek között idézték meg a középkort.

Megelevenedtek a kor jellegzetes szereplői. A díszes ruhába öltözött udvarhölgyek és urak tánca, a vásári komédiák és a pajkos humorú pór nép életének pillanatait megidéző jelenetek igazi középkori hangulatot teremtettek. Vitézek, zászlóforgatók, jósnők és korabeli hangszereken játszó zenészek szórakoztatták a látogatókat, de nem hiányoztak a kézműves mesterek sem, akik bemutatókat, foglalkozásokat tartottak és mives portékáikat árulták.

Meglepetésként hatott a látogatókra, hogy az idei rendezvényen jelen volt egy „középkori könyvtár” is. S mindez hogyan történt? Amikor tudomásunkra jutott, hogy idén újra lesz Középkori Piac-tér, gondoltunk egy merészre: a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtárnak is ott kell lennie!

Megkerestük a projektvezetőt az ötletünkkel, aki nyitott és fogadóképes volt, bár abban a pillanatban még nem volt konkrét megvalósítási tervünk. A jelenlétén és a könyvtárunk népszerűsítésén kívül célunk volt az is, hogy a színes középkori hangulatban elfogyasztott finom étek és nemes nedűk mellé desszertként kínáljuk a kor könyvtártörténetének egy-egy szeletét.

A téren felállított díszlet egyik faházában igazi középkori könyvtári miliót alakítottunk ki.

Kódexekkel és a humanista könyvkultúrát képviselő könyvekkel teltek meg a polcok. A belső falfelületet színes kódexlap-másolatokkal és díszes iniciálékkal dekoráltuk. A szerzeteseket megidéző marionett bábfigurák mellett mi magunk is szerzetesnek öltözve fogadtuk az érdeklődőket.

A korabeli könyvtártörténetre, kódexmásolásra, a Corvinákra stb. vonatkozó érdekes, hasznos információkat tartalmazó szórólapot készítettünk. Ez segítségével szolgált azoknak, akik az újonnan szerzett vagy már meglévő ismeretek birtokában szerencsét próbáltak, és a kortörténeti kérdéseket tartalmazó feladatlapot helyesen kitöltötték. Jutalmul a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtárba szóló egyéves könyvtári tagságot, képeslapot, merített papírból készült könyvjelzőt és más apróbb ajándékot kaptak.

Nagy érdeklődés kísérte a jelen lévő „szerzetes testvérünk” scriptori munkáját is, aki gyönyörű mives betűket rajzolva „hiteles írást” készített annak, aki ellátogatott a Középkori Piac-térre és felkereste a középkori könyvtárat.

Szerénytelenség nélkül állíthatjuk, hogy a könyvtár részvétele a középkori piactéren igen nagy sikert aratott, mind a szervezők, mind a látogatók körében. A négy nap alatt közel kétezeren kerestek fel bennünket.

Számunkra is igazi élmény volt ez az időutazás, amelynek sikerétől átítatva készülünk egy újabb városi eseményre, az országosan is példát adó, társadalmi összefogást sürgető „Eger Ünnepe”!

Pataki M. Zsuzsa

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár elmúlt öt éve

Adalékok, tények, tendenciák

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 2003 és 2008 között eltelt fél évtizedére egyaránt jellemző volt a 2002-ben kidolgozott és a Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága által elfogadott fejlesztési program megvalósítása, és a felkészülés a könyvtár átalakuló szerepének újrafogalmazására. A főbb hangsúlyok az emberek változó élethelyzetére, a növekvő információs igényekre, a tanulás, az ismeretbővítés társadalmi méretű felértékelődésére, a művelődési szokások átalakulására, a korszerű könyvtár gyakorlatának kialakítására helyeződtek. A koncepció számolt a civil társadalom megerősödésével, a kultúráközvetítés új lehetőségeivel, az addigi szolgáltatások bővítésével és újak bevezetésével, a könyvtári épületek megújításával.

A város bibliotékája alapvető változáson ment keresztül, amelynek kiindulópontját a Központi Könyvtár 1998 és 2001 közötti, sikeresen megvalósított bővítése és rekonstrukciója jelentette. Ez volt és lehetett az alapja a hálózat megújításának, a szolgáltatás egységes rendszerének. Ugyanakkor éppen az informatikai fejlesztés eredményeként beszélhetünk ma Budapest egységes közkönyvtáráról. Az akkor megkezdett folyamat lehetővé tette a rendszerszemléletű gondolkodást, a minőségi szolgáltatás megindítását, a könyvtárlátogató, a használó, az olvasó előtérbe helyezését, szakszerű, gyors kiszolgálását.

Az *intézmény programját* az ellátórendszer, a szolgáltatások, az erőforrások összehangolt átalakítására alapozta, és képes volt *prioritást, sorrendet* kialakítani.

A megvalósítás eddigi eredményei, tapasztalatai azt bizonyították, hogy *a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár elképzelése megfelelt a hazai és nemzetközi trendeknek.*

2002-ben eredményes *paradigmaváltást* indított el a könyvtár. Ez megnyilvánult az olvasói

igények változásaira adott gyors reagálásban, a használóbarát szemlélet elfogadtatásában, a működtetésben megvalósuló minőségorientált gyakorlat bevezetésében, a szolgáltatások újragondolásában és folyamatos bővítésében, az olvasók közvetlen és közvetett kiszolgálásában, a dokumentumok, az információk hozzáféréseinek több oldalú biztosításában. Ez az a folyamat, amely állandó innovációt feltételezett és feltételez. A célok megvalósításához egyidejűleg volt és van szükség a könyvtári munkafolyamatok újragondolására, a könyvtári terek korszerűsítésére, az informatikai rendszer üzembiztos működtetésére, a szakemberek folyamatos szemléletváltására és -formálására, az erőforrások végiggondolt, racionális és takarékos felhasználására.

Az elmúlt hat évben kilenc új könyvtár építése, létesítése, tizenhat rekonstrukciója és kilenc kisebb szolgáltatóhely felújítása valósult meg, közel 1,5 milliárd forint értékben. Ennek fedezete elsősorban a fenntartó Fővárosi Önkormányzat, a kerületi önkormányzatok támogatási hozzájárulásából, a kormányzati, a minisztériumi, és a Nemzeti Kulturális Alap pályázataiból, valamint a FSZEK költségvetési eszközeiből állt össze. Jelentős forrást jelentett és jelent a főváros tulajdonában lévő, a könyvtár által használt ingatlanokkal való gazdálkodás (eladás, csere, vétel), és ezek visszaforgatása.

Ma ötvenhat tagkönyvtár és a Központi Könyvtár alkotja a hálózatot. A tagkönyvtárak a stratégiai tervnek megfelelően fejlődtek, integrálódtak, illetve átalakultak. A könyvtárak több mint a fele korszerűbb körülmények között működik, amit a használók is visszaigazoltak. Olyan könyvtári egységek jöttek létre, amelyek szolgáltatásban, komfortban lényegesen többet tudnak, mint elődeik. A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár ma korszerűbb, egységesebb képet mutat a kevesebb szolgáltatóhelyével, aminek következtében a könyvtár iránti igény nem csökkent, hanem részben növekedett és átalakult.

Budapest közkönyvtári ellátása a ciklus végére egyszerre felel meg a hagyományos bibliotékával szembeni elvárásoknak, valamint képes

arra, hogy virtuális könyvtárként a nap huszonegy órájában az olvasó, a használó rendelkezésére álljon.

A települési közkönyvtári funkciók érvényesülése révén nemzetközi összevetésben is megállja helyét a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár hálózata. A könyvtár teljes körű *informatikai rendszerének kiépítése* 2004. december 13-ával befejeződött. A közös *szerezményezés és feldol-*

gozás rendszere 2006. január 1-jétől került bevezetésre.

A *szolgáltatásfejlesztésben* a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár a differenciált használói igényeknek, a hazai könyvtári rendszerben meghatározó szerepének megfelelő struktúrát alakított ki, hatókörét bővítette. Az alapszolgáltatásokat teljesítette, szakkönyvtári feladatait az országos könyvtári rendszerrel együttműködve fejlesztette. A különgyűjtemények hatékonyan szolgálták a speciális olvasói igényeket. Valamennyi tagkönyvtár egyben információs központ, kultúraközvetítő hely, az adott városrész meghatározó művelődési intézménye. Ezt igazolja az évente megszervezett több száz program, amely sok ezer látogatót vonzott.

A *gyűjteményfejlesztés* terén a kiegyensúlyozott gyarapítás szakmai és pénzügyi feltételei a rendelkezésre álló finansziális forrásokra is figyelemmel elfogadható módon alakultak. A hagyományos dokumentumok mellett a digitalizálás új lehetőségeivel, az adatbázisok gazdagításával növeltük a virtuális hozzáférés lehetőségét. Ugyanakkor nem sikerült megoldani, hogy megfelelő példányszámokat vásároljunk. Új alapokra helyeztük a periodika-beszerezést, elsőbbséget biztosítva az

on-line formátumnak. Meghatározó szereplői vagyunk az Országos Dokumentumellátási Rendszernek, és részt veszünk a konzorciális metaadats és dokumentumszolgáltató együttműködésekben.

Teljes körűen kiépült a *kommunikációs/adatátviteli infrastruktúra*, a lokális hálózat. Csatlakoztunk a világhálóhoz egységes könyvtári szoftver alkalmazásával. Szolgáltatóhelyeinken összehangolt, a valóságos igényeknek megfelelő rend-

szert működtetünk. Így lehetővé vált az egységes gépi katalógus, a gépi kölcsönzés, a dokumentumrendelés gyors és hatékony szervezése és szállítása.

Külön kiemelendő az *esélyegyenlőségi program*, amelynek keretében mára harmincöt könyvtár közelíthető meg akadálymentesen, tizenegy könyvtárban pedig lehetőség van vakok és gyengénlátók számára számítógéphez kapcsolható felolvasó gép használatára. Igen kedvező visszhangot váltott ki a Könyvet Házhoz szolgáltatás, amely a kerületi önkormányzatokkal közösen tizennyolc kerületben biztosított.

A *szervezetfejlesztést* fokozatosan, a stratégiai terv alapján az éves munkatervekben konkretizálva végeztük el. Ez a munka a könyvtári szolgáltatóegységek együttműködésével, az elvárások pontosításával, a gazdaságosabban el látható feladatok központosításával és az ehhez szükséges erőforrások átcsoportosításával valósult meg.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár az elmúlt időszakban hatékony *irányítási rendszert* alakított ki, biztosítva a szolgáltatóegységek és a felhasználói hálózat együttműködését. Az *intézményi menedzsment* a folyamat egészében biztosította a munkatársak, az érdekképviseleti szervezetek aktív részvételét a tervezés és a megvalósítás során is.

A *humán erőforrással* a könyvtár hatékonyan gazdálkodott. Mára megfelelő munkaerő-struktúra alakult ki a szolgáltatóhelyeken. Fontos szempont volt az adott könyvtár teljesítménye, szolgáltatási jellegének megfelelő létszám biztosítása és a megfelelő szakmai felkészültség garantálása. A képzést-továbbképzést a minőség, a teljesítményorientálás figyelembevételével szerveztük. Az intézmény vezetése által kezdeményezett létszámcsökkenés átgondolt szakmai szempontok alap-

ján, előrelátóan valósult meg, maximálisan figyelembe véve a munkáltatói érdekeket. Ennek következtében nem került sor olyan leépítésre, amely feszültséggel terhelte volna meg a napi működést, a munkahelyi légkört. Az így felszabaduló forrásokat differenciáltan a szakmai kompetencia erősítésére, a dolgozók jobb jövedelmezésére, valamint a növekvő dologi kiadásokra

forrásokat racionálisan használtuk fel. Több olyan takarékosági intézkedést valósítottunk meg, amellyel ellensúlyozni tudtuk a növekvő működtetési költségeket (energia-korszerűsítés). Érzékenyen érintette az intézményt 2006-ban az 59,4 millió forintos dologi, valamint 2007-ben a 100 millió forintos bérkeret és létszámkeret elvonása. Ezek az intézkedések kedvezőtlenül hatottak, de átcsoportosítással megőriztük az intézmény működőképességét. Mindkét évben olyan preventív intézkedésekre került sor, amelyekkel kezelni tudtuk a helyzetet, és biztosítottuk a könyvtári szolgáltatást Budapesten. Összességében az intézmény kiegyensúlyozottan, takarékosan gazdálkodott, így biztosítva a szakmai munka feltételeit. Ebben az időszakban újjáalakítottuk a belső ellenőrzést, amely ma már megfelel az elvárásoknak.

Kiemelkedő esemény volt 2004-ben a centenáriumát köszöntő könyvtár gazdag programkínálata. Negyven év után elkészült a könyvtár történetét feldolgozó új munka első kötete. Az eltelt öt évben tizenkét kiadvány jelent meg más kiadókkal közös kiadásban. Ezek közül kiemelkedő a Kossuth Kiadóval az 1905-ös Mikszáth-kötet, az 1846-os Hunfalvi-könyv reprintje, a Geomédia Kiadóval megjelentetett Reklámélet Pesten és Budán 1848–1945, a Corvinával a Budapest krónikája. Három kötetet adtunk ki a Városvédő Egyesülettel. Ez utóbbiak kéziratái a Budapest Gyűjteményből származtak.

A rendezvények a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár valamennyi egységében sokszínű programot kínáltak. A 2004-es európai uniós csatlakozás programjaiban a könyvtár egésze részt vállalt. 2005-ben az olasz partnerekkel Leonardo da Vinci munkásságát bemutató háromhónapos tárlat a Palotakönyvtárban több tízezer látogatót vonzott, jelentős média-visszhanggal. 2006-ban a forradalom és szabadságharc félévszázados évfordulóján tudományos konferenciát rendeztünk az '56 után külföldön

fordítottuk. Ma a FSZEK-ben dolgozók anyagi megbecsültsége, jövedelme meghaladja a hazai könyvtárakban foglalkoztatottakét. Így elmondható, hogy az évtized elején közel 47%-os fluktuáció napjainkra jelentősen csökkent.

A *gazdálkodás hatékonyságát* jól körülhatárolt területeken részleges önálló gazdálkodási jogkörökkel biztosítottuk. A rendelkezésre álló

európai uniós csatlakozás programjaiban a könyvtár egésze részt vállalt. 2005-ben az olasz partnerekkel Leonardo da Vinci munkásságát bemutató háromhónapos tárlat a Palotakönyvtárban több tízezer látogatót vonzott, jelentős média-visszhanggal. 2006-ban a forradalom és szabadságharc félévszázados évfordulóján tudományos konferenciát rendeztünk az '56 után külföldön

megjelent hazai irodalmi folyóiratokról neves külföldön élő alkotók, szerkesztők és hazai szakemberek részvételével. 2006-ban vendégünk volt Csingiz Ajtmatov. 2007-ben a Szociológiai Gyűjtemény gondozásában bemutattuk a Szociális munka arcképcsarnoka című vándorkiállítást. Ugyanebben az évben öt helyen alakítottunk ki európai uniós tájékoztatási pontot a Külügyminisztériummal kötött megállapodás alapján. 2008-ban a Holland Királyság Nagykövetségével és a Belga Királyság Nagykövetségének Flamand Képviseletével együtt – Gyermekvonatok címmel – dokumentum-kiállítást rendeztünk a hajdani belgiumi és

hollandiai gyermeknyaralások felidézésére. 2004-től évente megrendezzük „Az úgy volt...” címmel a Janikovszky Éva meseíró pályázatát, amelynek sikerét jelzi, hogy egyaránt küldtek be pályamunkákat a hazai és a határon túli gyerekek is.

Könyvtáraink kiemelkedő programjai, sorozatai, kiállításai, könyvbemutatói, író-olvasó találkozói is hozzájárultak a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár hírének erősítéséhez.

Továbbra is jelentős volt a *PR- és marketingtevékenység*, amely hozzájárult a használókkal való nyitottabb kapcsolat építéséhez, a könyvtár kedvező megítéléséhez. A médiában való rendszeres megjelenés erősítette ismertségünket, segítette mindennapi munkánkat. A megújult honlap látogatottsága dinamikusan nőtt. A folyamatos frissítéssel teljes képet nyújt a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár valamennyi egységének sokoldalú és sokszínű tevékenységéről. Elkészült a weblap angol nyelvű változata is.

Jó a munkakapcsolat a fenntartó Fővárosi Önkormányzattal, a Főpolgármesteri Hivatallal. Konkrét feladatok mentén szakmai együttműködés valósult meg a kulturális minisztériummal. Eredményes a könyvtár kapcsolata a kerületi önkormányzatokkal. Hálózatfejlesztési terveinket ingatlanokkal, eseti pályázatokkal, céltámogatásokkal segítették.

A *szakmai szervezetekben* történő feladatvállalás – Magyar Könyvtárosok Egyesülete, Informatikai és Könyvtári Szövetség – mellett a szaklapokban történő publikálások is megerősítették szakembereink és az intézmény imázsát. Részt vettünk a különböző szakmai konzorciumok munkájában. Szoros és hasznos partneri kapcsolatban dolgoztunk a Magyar Országos Közös Katalógus Egyesülettel, a VOCAL Egyesülettel (a Corvina-könyvtárak osztott katalógizálási rendszere). Jó munkakapcsolatunk van a Nemzeti Audiovizuális Archívummal, a Nemzeti Digitális Adattárral, a Magyar Elektronikus Könyvtárral és a hazai kompetencia-központokkal. Jelentős feladatot vállaltunk az országos könyvtári programokban, mint az Internet Fiesta, a Nagy olvashow és az Összefogás programsorozat. A Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Intézettel kötött megállapodás alapján szakmai együttműködés valósult meg az iskolai és a közkönyvtárosok között.

Külön kiemelendő a sokoldalú és változatos együttműködés a Budapesten működő kulturális intézetekkel. Különösen a British Councillel való kapcsolat érdemel kiemelést, hiszen a három United Kingdom-pont létesítése után a múlt évben az intézet teljes könyvtárát is megkaptuk.

Gyarapodtak nemzetközi kapcsolataink is, közös szemináriumokra, konferenciákra, tapasztalatcserékre került sor.

A *Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár elismerését* jelentette a 2003-ban elnyert Európa Nostrádíj, amelyet az épület rekonstrukciójáért, a működtetésért kapott az intézmény. A kulturális minisztérium 2004-ben az *Év Könyvtára* címmel tüntette ki a bibliotékát. Ugyanebben az évben a Fővárosi Közgyűlés Pro Urbe-díjjal ismerte el a könyvtár kollektívájának munkáját. Az UNICEF a Nagyrabecsülés Csokrát adományozta a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár gyerekkönyvtári munkájáért. Ebben az időszakban három fő köztársasági elnöki kitüntetést vehetett át. A kulturális miniszter különböző díjait kilenc munkatársunk érdemelte ki. A Fővárosi Közgyűlés egy főt tüntetett ki. A kerületi önkormányzatok tizenkét munkatársunk munkáját kitüntetéssel honorálták.

Folytatódott az 1998-ban megkezdett folyamat, amelynek következtében korszerű, használóbarát bibliotékája van a városnak. Megállapítható, hogy a szellemi, anyagi befektetés, az innovatív gondolkodás és cselekvés következtében

törtetlen a könyvtár fejlődése. Az intézményben dolgozók alkalmasak a minőségi munkára, és ezzel hozzájárulnak a változó és növekvő olvasói, használói elvárások kielégítéséhez.

A könyvtár vezetése dinamikusan, kezdeményező szerepet vállalva, az intézmény érdekeit képviselve végezte munkáját. A szakmai együttműködések, a hazai és nemzetközi kapcsolatok jól szolgálták a könyvtár ismertségét, és ez megfelelő rangot jelentett és jelent.

Az intézmény menedzsmentje elkészítette a FSZEK stratégiai fejlesztési tervét a 2008 és 2013 közötti időszakra. A programot a Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága is megismerte, támogatólag tudomásul vette. Ez megfelelő alapot jelent a további szakmai munkához, amely előremutató és megvalósítható.

Összességében megállapítható, hogy a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár az elmúlt öt évben megerősítette helyét a hazai könyvtári rendszerben, annak továbbra is meghatározó intézménye. Nemzetközi összehasonlításban pedig a nagyvárosi könyvtárak között kedvező megítéléssel bír.

Fodor Péter

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Budai-régió	23	23	21	19	19	18	17	17
Észak-pesti régió	19	16	15	14	14	14	13	13
Kelet-pesti régió	17	17	15	13	13	13	13	13
Dél-pesti régió	16	16	15	15	15	15	14	14
Összesen:	75	72	66	61	61	60	57	57

Év	Létszám
1999	613
2000	603
2001	639
2002	659
2003	596
2004	642
2005	621
2006	589
2007	533
2008	493

Év	Aktív olvasó	Regisztrált olvasó
1999	160005	
2000	159356	
2001	183 976	
2002	187 782	
2003	208 483	
2004	210 744	
2005	232 616	
2006	234 073	287 857
2007	225 258	284 771

*Fent:
a tagkönyvtárak,
jobbra:
a könyvtár munkatársai és olvasói
számának alakulása*

Bod Péter Országos Könyvtárhasználati Verseny

Beszámoló és az aktuális tanév tervei

A Bod Péter Országos Könyvtárhasználati Verseny tizenötödik tanévében 172 könyvtárostánár 740 7–10. évfolyamos tanulója mérte össze könyvtárhasználati tudását. A legjobbak három (iskolai, megyei/fővárosi, országos) fordulóban öt feladat megoldásán keresztül adhattak számot a könyvtárnak és eszközeinek értő és kreatív használatáról. A versenyzők 60%-a az I. kategóriában versenyzett, vagyis 7–8. évfolyamos, 40%-uk a 9–10. évfolyamosoknak hirdetett II. kategóriában vett részt.

Így foglalhatjuk össze számokban röviden a verseny előző tanévet. Ekkor először volt különböző téma a két koresoportban. A jeles évfordulók alkalmából az I. kategóriában *Mátyás király és a reneszánsz*, a II. kategóriában a *Nyugat és kora* témakör köré szerveződtek a feladatlapok és a projektfeladatok.

A versenyt második éve szervezte az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum (OFI OPKM), amiben a versenybizottságon kívül nagy segítségére voltak és vannak a megyei/fővárosi versenyszervezők. A megyei szintű fordulók megszervezése ebben a tanévben sok nehézséggel küzdött, mert abban hagyományosan a megyei pedagógiai intézetekre támaszkodik, így azok megszűnésének, átalakulásának, összevonásának következtében több megyében változott a versenyszervező személye, intézménye. De végül tizenhét megyében és a fővárosban sikerült megszervezni a fordulót, majd a kategóriánkénti nyolc legeredményesebb tanuló 2008. április 23-án a budapesti Budai Középiskola könyvtárában mutathatta be nyolc zsűritag előtt, hogy három óra alatt hogyan tud megoldani a könyvtár eszközeivel egy komplex feladatot.

A tehetséggondozó versenyt elsősorban az oktatásért felelős minisztérium támogatja, de minden évben szükség van egyéb támogatók bevonására is annak érdekében, hogy a tanulókat, felkészítőket, iskolákat, a lebonyolításban legeredményesebben részt vevő könyvtárakat jutalmazni tudjuk. Ebben az évben az OKM támogatásán kívül jelentős volt a Reneszánsz Programiroda hozzájárulása, melynek jóvoltából 14 tanuló és 7 felkészítő könyvtárostánár vehetett részt egy háromnapos kiránduláson, melyen látogatást tehettek Nagyvárad és Kolozsvár a verseny témáihoz kapcsolódó helyszínein. További támogatóink: Boscolo Hotels, Budai Középiskola, Centrál Kávéház, ELTE PPK Neveléstudományi Intézet, IBBY A Gyermekkönyvek Nemzetközi Tanácsának Magyar Egyesülete, Kossuth Kiadó, Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, Sir Lancelot Lovagi Étterem.

A verseny eredménye

Az egyes fordulókban részt vevő tanulók és iskolák száma és teljesítménye alapján a legeredményesebb megyék a következők: 1. Budapest, 2. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, 3 Békés megye, 4. Heves megye, 5. Zala megye, 6. Pest megye. A három legjobb eredményt elért megye egy-egy képviselője a következő tanévi versenybizottság tagja lesz. (Lásd a túloldali táblázatot!)

A verseny feladatai, tartalma

Az írásbeli feladatlapok a megyei/fővárosi és az országos fordulón is központilag készültek és lettek sokszorosítva, postázva. A feladatlapokat egy időpontban bonthatták fel, majd kezdhették el a megoldást minden megyei helyszínen. A megyei fordulók feladatlapjának megoldókulcsait a verseny végeztével kapták meg a szervezők, az országos írásbeli forduló feladatlapjait pedig szintén megoldókulcs alapján a versenybizottság központilag javította.

Az írásbeli feladatlapok olyan adatkereső, összefüggés-kereső, értelmező feladatokat tartalmaztak, melyeket a versenyzőknek könyvtári

I. kategória, 7–8. évfolyamos tanulók

Helyezés	Tanuló neve	Felkészítő tanára	Iskolája	Település
1.	Oszlánszki Mirtyll	Czirákyné Kiss Edit	Bán Aladár Általános Iskola és Tagiskolája	Várpalota
2.	Sellyei Diána	Albert Anikó	EKF Gyakorló Általános Iskola	Eger
3.	Balogh Gergő	Kalydy Zsuzsa	Krúdy Gyula Gimnázium	Nyíregyháza

II. kategória 9–10. évfolyamos tanulók

Helyezés	Tanuló neve	Felkészítő tanára	Iskolája	Település
1.	Czebe Brigitta	Horváth Zoltánné	Péter András Gimnázium és Szigeti Endre Szakképző Iskola	Szeghalom
2.	Kovács Dóra	Szakály Erzsébet	ELTE Apáczai Csere János Gyakorló Gimnázium	Budapest
3.	Bonác Ágnes	Mezeiné Kónya Terézia	Kossuth Lajos Gimnázium	Cegléd

környezetben, a könyvtár eszközeivel kellett kilencven perc alatt megoldaniuk. A verseny néhány éve szakított azzal a hagyománnyal, hogy a felkészüléshez ajánló bibliográfiát adjon ki. Ennek oka, hogy célja a valódi könyvtárhasználati tudás megmozgatása. A feladatok során a tanulók az adott témán belül sokféle résztémakörrel találkozhatnak. Így a megoldás során sokféle kézikönyvet, forrást kell használniuk, nem elegendők az általános lexikonok és a téma vagy a korszak egy-egy kézikönyve.

A *Mátyás király és a reneszánsz* témakörön belül ebben a tanévben a feladatlapok a következő tudományterületeket érintették: történelem, művészettörténet, országismeret, könyvtártörténet, irodalom, vadászat, gazdaság. Ezek természetesen nem egyforma hangsúllyal szerepeltek. Ha az egyes kérdéseket, feladatokat megnézzük konkrétan is, akkor láthatjuk, hogy vannak köztük olyanok, melyekre egyértelműen számítani lehetett, és biztosan vannak benne olyanok is, melyek meglepték a versenyzőket, felkészítőket. Példák konkrét témakörökre: visegrádi nevezetességek, Mátyás életének eseményei, vadászkutyák, Corviniana, győztes csaták, mesék, pénz, zeneszerzők, hangszerek, ételek, vislet, földrajzi nevek. A *Nyugat és kora* feladatlapok tudományterületei: irodalom, sajtótörténet, építészet, zene, orvostudomány, filmművészet, földrajz. Példák konkrét témakörökre: versek, szecessziós épületek, építészek, zenekritika, irodalmi folyóirat, kávéház, találmányok, filmrendező, nyelvi játék, életrajzi adatok, kávéházi témájú művészeti alkotások, bibliográfiai adatok, lelőhely-információ.

A témákhoz hasonlóan szokás a verseny előtt arról érdeklődni, hogy milyen feladattípusokra

lehet számítani. Álljanak itt most példaként az utolsó versenyévad példái!

I. korcsoport: adatkeresés, betűrendezés, hivatkozás (forrás megadása), Hol található?, időrendi sorrend, ismeretterjesztő műfajok jellemzőinek kiválasztása, katalóguscédula értelmezése, képfelismerés, keresztretjvény, kortársak kiválasztása, könyvajánlás, raktári jelzet megállapítása, szómagyarázat írása, szöveg kiegészítése, szövegértelmezés, szövegrészlet műfaji besorolása, települések országának besorolása, téves adatok megtalálása, vaktérkép.

II. korcsoport: adatkeresés, betűrendezés, elektronikus katalógus használata, felhasznált irodalomjegyzék összeállítása, folyóirat jellemzése, időrendezés, igaz–hamis, képfelismerés, keresztretjvény, Ki írta?, Megtörténhetett-e?, művészeti alkotások keresése egy témában, raktári jelzet meghatározása, szerző megállapítása, szócikk írása, szómagyarázat, szöveg értelmezése.

Láthatjuk, a feladatok nagyon sokfélék lehetnek. Aki ismeri a korábbi évek feladatlapjait, az ráismerhet jó pár visszatérő feladatra. De biztosan van ezek közt olyan, ami az előző években nem szerepelt és olyan is, ami a következőkben nem fog, és természetesen ezeken túl még másfajta feladatok is megjelenhetnek. Van néhány feladattípus, tevékenység, ami viszont biztosan nem fog hiányozni a következő években sem: adatkeresés, szövegértelmezés, hivatkozás.

Míg a feladatlapok egy témakör köré igyekeznek a feladatokat felfűzni, addig a szóbeli fordulók során a tanulóknak egy komplex információs problémát kell projektszerűen megoldaniuk a tervezéstől a kivitelezésig, majd munkájuk folyamatát és eredményét szóban bemutatni-

uk. A munkára három óra és a könyvtár forrásai és eszközei állnak rendelkezésükre. Így a szóbelin már nemcsak az eredményt tudják a zsűritagok értékelni, hanem a tanulók teljes munkáját, hiszen figyelemmel kísérik a versenyzők tevékenységét, a használt eszközöket, forrásokat, az elkészített jegyzeteket, vázlatokat. A tényleges szóbeli beszélgetés során pedig, mint említettük, nemcsak munkájuk eredményét, hanem annak folyamatát is be kell mutatniuk, indokolniuk kell. A feladatnak és az értékelés módjának köszönhetően a szóbelin a tanulóknak nem kis szeleteken keresztül kell megmutatniuk tudásukat, hanem elmélyültebben dolgozhatnak kapott témájukon, ami közben reálisabb képet kaphatunk tudásukról.

A verseny honlapján az előző két év írásbeli, szóbeli feladatlapjai megoldókulcsokkal együtt megtekinthetők.

Hogyan is lehet minderre felkészülni, felkészíteni?

A verseny megyei írásbeli fordulóján megkértük a felkészítő tanárokat, hogy töltsenek ki egy rövid kérdőívet, melyen munkájuk gyakorlatáról és arról kérdeztük őket, hogy miben és milyen segítségre lenne szükségük. A részt vevő tizen-nyolc megye közül tizenháromból kaptuk vissza a kérdőíveket, összesen 94 (55%) kollégától. Ezek feldolgozásának eredményei alapján itt most ötleteket szeretnénk adni a versenyzők toborzásához és felkészítéséhez.

Sok esetben versenyzőt találni sem könnyű. A felkészítő kollégák 1–30 tanulóval kezdik meg a felkészítést. A szélsőséges értékek abból fakadnak, hogy van, aki célzottan keres feltehetően jó eredményt elérő tanulót, és van, aki azt a módszert választja, hogy minden kicsit is érdeklődő tanulónak megadja az esélyt, majd valódi házi versenyt rendez. Valójában ez utóbbi esetben is csak 1-2 tanulóval fog tudni a megyei/fővárosi fordulón részt venni, és a hosszabb távú felkészítésre velük kerül sor, de mégis többeknek adott esélyt nemcsak a versenyzésre, hanem a könyvtárral való mélyebb ismerkedésre is.

A leggyakoribb toborzási módszerek közé tartozik a gyakori könyvtárba járók, a könyvtárhasználati órákon jól szereplő diákok személyes megszólítása. Többek bevált módszere a könyvtáros szakkör résztvevőinek, az osztálykönyvtá-

rosoknak a felkérése. Középiskolai könyvtárostánárok említették, hogy kifejezetten figyelik, keresik az általános iskolásként a versenyen már részt vett tanulókat, de iskolatípustól függetlenül jó ötletnek bizonyulhat a könyvtáros kollégák gyermekeinek megszólítása. Sokan kérik a tanári kar, a kollégák, kifejezetten az osztályfőnökök, magyar- és informatikanárok segítségét a verseny kihirdetéséhez, de van, aki személyesen látogatja végig az osztályokat egy-egy tanóra elején. Vannak, akik már a toborzásból is iskolai eseményt szerveznek, kisebb házi vetélkedőket tartanak egyéneknek, csapatoknak, osztályoknak és/vagy évfolyamoknak meghirdetve. Így sokakhoz (nemcsak tanulókhöz) juthat el a verseny híre, és sokak kaphatnak esélyt.

Bár a személyes kapcsolat a legtöbb esetben hatékonyabb, nem szabad elfeledkeznünk a kommunikáció, a marketing egyéb eszközeiről sem. Már csak azért sem, mert így azoknak a tanulóknak is lehetőséget adhatunk, akik eddig nem túl gyakran jártak az iskolai könyvtárba. Elterjedt hírverési módszer a faliújság, a honlap, a jelentkezési lapok szétosztása, de találunk példát az iskolarádióra, iskolaújságra is. Közzétehetjük egyszerűen a versenyfelhívást vagy készíthetünk figyelemfelhívó plakátokat, de van kolléga, aki korábbi versenyzőket kér meg arra, hogy írjanak az iskolai újságba, segítsék a toborzást. Azokban az iskolákban, településeken pedig, ahol már van hagyománya a versenynek, mindig vannak önként jelentkező tanulók is.

A konkrét felkészítésben is nagyon sokféle utat járnak a felkészítő tanárok. Ki egyénileg, ki csoportosan, ki rendszeres, ki eseti foglalkozásokon, ki naponta, ki sokkal ritkábban, ki házi feladatokon keresztül, ki beszámoltatással, ki nagy önállóságot adva készíti fel tanulóit. Az elméleti és gyakorlati felkészítés aránya is különböző. Az elméleti alapokat lehet a tananyag átismétlésével, kiegészítésével, definíciókkal, tipizálásokkal végezni. Mindenképpen ajánljuk az adott évi téma értelmezését, annak sokféle szempontú körüljárását. A jövő évi környezetvédelmi témák különösen igénylik is ezt. Elemezzük, hogy mely tudományágak hogyan kapcsolódnak hozzájuk! A gyakorlati feladatokat sem csak a gyakorlatban lehet megoldani. Nagy fejlesztő lehetőség rejlik a feladatok szóbeli megoldásában. A tényleges megoldás előtt gondolkodtasuk versenyzőinket hangosan! Mondják el indok-

lással, hogy mit és hogyan fognak tenni, majd a tényleges megoldás után kérjük, hogy értékeljék, hasonlítsák össze terveiket és cselekvéseiket. Ez a módszer nemcsak a szóbelin való szereplést segítheti, hanem segít megérteni a tanuló gondolkodását is, felismerni hiányosságait.

A felkészítés módszerei között természetesen gyakori a korábbi évek feladatlapjainak megoldása, saját feladatlapok összeállítása, de vannak, akik feladatokat készíttetnek a tanulókkal is. A munka része lehet a könyvtárlátogatás egyénileg vagy együtt, sőt az ismeretlen könyvtárban való feladatmegoldás is. Természetes része a készülésnek a kézikönyvtípusok és a konkrét kézikönyvek áttekintése, de vannak, akik tanítványaikat még a könyvtári munkába is bevonják.

A módszerek sokfélék lehetnek. Sokféle módszer lehet hatékony. De a felkészítés során ne felejtjük, hogy ez nem könyvtáros verseny, hanem könyvtárhasználati verseny!

A 2008/2009-es tanév

Az OPKM a 2008/2009-es tanévben is meghirdeti a versenyt. Az I. kategória témája *Az erdő*, a II. kategóriáé *A levegő*. A nevezés határideje: 2008. december 12. Az előzetes versenykiírás már elérhető a verseny honlapján (www.opkm.hu), és itt teszünk közzé folyamatosan minden információt.

A versenyévad újdonsága, hogy a döntő helyszínére pályázatot írt ki a versenybizottság. A pályázat célja a neves verseny számára méltó és alkalmas helyszín kiválasztása, az iskolai könyvtári munka elismerése. A pályázaton részt vehet bármely magyarországi iskola könyvtára településtől, iskolatípustól, fenntartótól függetlenül, amennyiben ebben a versenyévadban nincsen induló versenyzője, felkészítő tanára. A pályázatokat 2008. október 20-áig várjuk.

Ajánlott irodalom

Hock Zsuzsanna: Tradíció és innováció a tehetséggondozásban, A Bod Péter Könyvtárhasználati Verseny szóbeli fordulói (2005–2007) In: Könyvtári Levelező/lap, 2008/2., 20–22. p.

Zsoldos Jánosné: Tíz év az országos Bod Péter Könyvtárhasználati Verseny szolgálatában, Feladatsorok és elemzések, 1993–2003, Nyíregyháza, Kölcsey Gimn., 2003., 130 p.

Ugrin Gáborné: Könyvtárhasználati versenyek 1992 és 2007 között a közoktatásban, 15 év a Bod Péter könyvtárhasználati verseny alapítójának szemével In: Könyvtári Levelező/lap, 2007/6., 34–37. p.

Dömsödy Andrea
domsody.andrea@opkm.hu

„Amit az iskolai könyvtáros elérhet”

Beszélgetés Kalydy Zsuzsával,
a nyíregyházi Krúdy Gyula
Gimnázium könyvtárosával

A közelmúltban Beregszászra, a kárpátaljai magyar iskolai könyvtárosok nyári továbbképzésére kaptál meghívást. Előadásodnak a fenti címet adták a szervezők. Mi is az, amit elérhet egy iskolai könyvtáros?

Elsősorban, hogy szakmailag a legmagasabb szintig képezze magát. Én is képesítés nélkül kezdtem, s több lépcsőn át, de végül megszereztem az egyetemi diplomát is.

1966 óta vagyok könyvtáros, a hőskorszakban mint közművelődési könyvtáros kezdtem. Kacérkodtam a bibliográfusi munkával, módszer-

Diákjával a verseny után

Amikor neki mondanak köszönetet

tanos is voltam, de végül ráébredtem, hogy a legjobb lenne önálló könyvtárosként dolgozni, ahol – úgymond – a magam ura lehetek, és annyit dolgozhatok, amennyit csak bírok.

Ez a vágyad teljesült.

Így van. Ezt is elértem. A Krúdy Gyula Gimnázium könyvtárával teljesülhetett be a vágyam. Akkor sem inogtam meg, amikor legelőször beléptem az ajtón, és megláttam a könyvtárat; úgy éreztem, majdnem hogy a könyvek jöttek kifelé. Nem is beszélve a polcok alatt sorakozó dobozokról, amelyekben ömlesztve ott heverték a katalóguscédulák! Használhatóság, visszakereshetőség...

Évekbe telt az is, míg elhittem az iskolában, hogy nem biztos, hogy minden feladat a könyvtárosé, amiben a könyv vagy a könyvtár szó előfordul.

A tankönyvezésbe például a derekammal megbetegedtem. Ám a dobozostul hazaszállított katalóguscédulákat a betegágyban is rendeztem, s végül két év alatt sikerült az akkor 19 ezres könyvtár katalógusrendszerét kiépíteni: egy raktári és egy betűrendes leíró katalógust szerkesztettem. Boldogan könyveltem el magamnak ezt is.

Igyekeztem otthonossá tenni a könyvtárat, hogy végre valóban szeressenek odajönni diákok, tanárok egyaránt. Kiállításokat szerveztem *Iskolagaléria* címmel, ahol a mi rajztanárunk meg más tanárkollégák alkotásai szerepeltek: tűzzománc, fotó, gyöngyfűzés, a könyvtár régi könyvei. Sikerült odavonzani a látogatókat, az olvasókat. Szerencsére volt egy nagyon aranyos első évfolyam, ők igen szerették a könyvtárat. Legalább tíz olyan gyerekem volt, aki ott sündörgött állandóan, mert „finom könyvtári levegő” van – mondták. Ők voltak azok, akik lelket

Öt éves a Kárpátaljai Magyar Iskolai Könyvtárak Információs Egyesülete

öntöttek belém, mert bizony el-el voltam keseredve, amikor időnként ránéztem a könyvkupacokra vagy a törlésre váró könyvekre, hogy mikor látom az alagút végét. Sokat segítettek ők is – no meg azok a főiskolások is, akik könyvtári gyakorlatra jöttek – abban, hogy a könyvtár igazán könyvtár legyen.

Majd jöttek a könyvtári versenyek. Diákjaim nagyon lelkesen kapcsolódtak be az első könyvtári versenybe, „Mi nem maradhatunk ki!” jelszóval. Szép eredményeket is értünk el. Akkor még csapatversenyek voltak.

Átélttem egy iskolaépület-váltást költözéssel; az új épület felújítását a velejáró ki-bepakolással. Most gyönyörű a könyvtár, már büszkélkedni is merünk vele. Megengedték, hogy én tervezzem meg a bútort, én mehettem a kivitelezők után, a függönyt én vehettem meg. Persze, továbbra is az a szempontom, hogy a külsővel a belbecs is szinkronban legyen.

Névadónk Krúdy Gyula. Így a könyvtárban is van egy kiemelt Krúdy-polcunk, hogy ez nyomot hagyjon a gyerekekben és emlékezzenek rá, ki is volt ő. Készítettem egy ajánló bibliográfiát is Krúdyhoz. Ezt jól tudták használni a Krúdy könyvtárhasználati vetélkedőn is. Folyamatos feladatomban tekintem, hogy minél több diákot nyerjek meg az olvasásnak, a könyvtárhasználatnak, vagy éppen a könyvtárhasználati versenyeken való indulásra.

Ez azért érdekes, mert a városban úgy ismerik ezt az iskolát, mint elit intézményt, és azt hinnék, hogy ez itt nem jelent feladatot.

Jelent, mert mindig lehet még jobb! Például a könyvtárhasználaton edződött gyerekek szívesebben szerepelnek versenyeken, magabiztosabbak, jobban tudnak tájékozódni, és biztos vagyok abban, hogy az értelmiségi létre is jobban felkészülnek. Nagyon sok visszajelzésem van volt diákoktól. Sokan vissza is járnak, s ez nagyon jól esik. Ezek azok az élmények, amelyek miatt azt mondom, hogy boldogan vagyok iskolai könyvtáros.

Akik rendszeresen jártak a könyvtárba, a balagási fényképekből ajándékoztak neked is, általában egy-egy idézettel a hátulján. Az egyik az alábbi gondolat olvasható: „Az a kertész, aki régen ily szemet oltott belém, mindörökre drága nékem, soha nem felejttem el.” Sok szeretettel Zsuzsa néninek, aki több mint tanár, több mint felnőtt, aki több mint pszichológus, aki több mint barátnő nekem. Kitytől 2004. április 27-én.

Vagy egy másikon: „A kellemes társalgó azért ritkaság, mert mindenki arra gondol inkább, amit mondani akar, semmint arra, amit a többiek mondanak, s mert nemigen figyelünk, amikor beszélhetnénk.” Sok szeretettel Zsuzsa néninek Ágitól a könyvtári „magánórák” emlékére, és hogy volt egy nyugalmas hely az örültek házában.

A kedves sorok írója a könyvtárosi hivatást választotta.

Ezt valóban meg kell könnyezni, ezek a szavak felérnek egy kitüntetéssel. Ha ilyen gondolatból sok van, akkor már nem is pályázik egy könyvtáros nagyobb elismerésre. Valóban így van ez?

Így van. Ezek csodálatos élmények, mert tudom, szívből jönnek és nekem szólnak!

A kollégák közül sokan tudják, hogy a Bod Péter Könyvtárhasználati Verseny és a te neved szorosan összekapcsolódik.

Ez így van... A szakmában hiányoltuk évekel ezelőtt azt a megmérettetést, ami bizonyítja, hogy a könyvtárhasználati ismeretek minden tudásterülethez, így minden tantárgyhoz kapcsolhatók, taníthatók, mérhetőek. Ezért sokan boldogan üdvözlöttük az első megyei könyvtárhasználati vetélkedő meghirdetését, hiszen egy kicsit óhajunk beteljesülésének éreztük; szakmai kihívásnak tekintettük az azon való részvételt és a körülötte való bábáskodást. Jómagam hároméves iskolai könyvtárosi múlttal rendelkeztem, s ugyanennyi éves könyvtári szakkörvezetői tapasztalattal. A „kö-

zös múlt” és a lelkesedés természetessé tette, hogy a Krúdy nélkül nem lehet meg egy ilyen vetélkedő!

És az eredmények?

A megyei versenyeken mindig nagyon szépen szerepeltek a diákjaim. Igyekeztem minden korcsoportban versenyzőket indítani. Legalább egy első vagy egy második helyezést szinte minden évben elértek. Az országos versenyekre sem panaszkodhatok. Ott is értünk el első helyezést, második és harmadik helyezést, és majdnem mindig sikerült benne lennünk az első nyolcban.

Tudjuk, hogy az országos középiskolai tanulmányi versenyeken szép eredményeket elérők bizonyos pontszámmal vagy éppen felvételi nélkül kerülhetnek be egyetemre, főiskolára. Ezen a területen van-e valamilyen eredmény vagy előrelépés a könyvtárhasználati versenyeken részt vevők esetében?

Sajnos nincs. Mi azt hittük, azzal, hogy 2003-ban sikerült elindítanunk a 16–18 évesek kategóriáját, lépések választanak csak el bennünket attól, hogy a versenyen legjobban szereplők ugyanolyan kondíciókkal juthassanak be esetleg egy könyvtár-informatika szakra, mint a többi tantárgy versenyzői. Sajnos ennek már a reménye is elszállt.

A könyvtári órák presztízse továbbra is gyenge, a könyvtárhasználati ismeretek tanítása még mindig nem szerepel kellő súllyal az iskolákban. Amíg itt nem lesz változás, a fenti kérdésben sem tudunk előrelépni.

Ezek a hosszú éveken át tartó vetélkedők, versenyek szorosabb összetartást, összetartozást is eredményeztek a megyebeli kollégák között. Közösen kerestétek a helyeteket a könyvtárosok és a pedagógusok között egyaránt. Mi lett ennek az eredménye?

Folyamatosan azt tapasztaltuk, hogy az iskolai könyvtárost a tanárok között csak könyvtárosnak tekintették. Ha „csak” könyvtárosok között voltunk, ők tanároknak (pedagógusnak). Ez az érzés vissza-visszaköszönt. Olyan „joghézag-nak” (egy kolléganőnk találó kifejezésével élve) éreztük mindig magunkat. Szerettük volna, hogy jobban odafigyeljenek ránk, hogy anyagilag és erkölcsileg egyaránt jobban megbecsüljenek bennünket.

Ennek az önmagatokra való odafigyelésnek lett az eredménye, hogy megszületett a Scola Téka Iskolai Könyvtárosokért Alapítvány.

Igen. A 2001/2002-es tanévet nyitó megyei szakmai értekezleten vettem fel néhány kolléganővel egyetértésben az alapítvány ötletét. Azaz a céllal, hogy figyeljünk oda egymásra, ismerjük el az arra érdemesek munkáját, segítsük a továbbképzések szervezését az iskolai könyvtárosok, saját magunk számára. Tehát egyfajta önmenedzselő alapítványra gondoltunk. Az ötletet az addig még be nem avatott kollégák is támogatták, és ebből született meg az alapítványunk.

Az alapító szerepét *Zsoldos Jánosné* vállalta magára, aki a megyei szaktanácsadó is volt, és miután ő a Kölcsey Gimnáziumban dolgozott, az iskolai könyvtárosok bázisintézményében, adott volt az, hogy a székhelyünk a Kölcsey iskola, illetve annak könyvtára legyen.

2002 októberében bejegyezték az alapítványt. A kuratórium elnöke *Kaluczai Lajos*, az iskola igazgatója lett, titkára jómagam, a harmadik kuratóriumi tag pedig *Huba Péterné*, a Vasvári Pál Gimnázium könyvtárosa.

Mik voltak az alapító okiratban megfogalmazott alapvető célok?

Alapvető céljaink között szerepelt a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei iskolai könyvtárosok szakmai tevékenységének segítése, értékelése, az olvasóvá nevelésben, a könyv- és könyvtárhasználati ismeretek elsajátíttatásában, a tehetségnevelésben élen járók munkájának értékelése, elismerése, a nyugdíjba vonuló iskolai könyvtárosok életpályájának méltatása. Kiemelt tevékenységként jelöltük meg az olvasóvá nevelést, képességfejlesztést, az olvasás és a könyvtárhasználat népszerűsítését, tehát az ismeretterjesztést is.

Hogyan, milyen formában képzeltétek el ezeket az elismeréseket?

Pályázatot írtunk ki *Scola Theca* elismerésekre a pályakezdők, az olvasóvá nevelésben élenjárók, tehát a derékhad és a nyugdíjba vonuló kollégák kategóriájában. A pályázatokat az intézményvezetők adták be. A pályakezdő könyvtárosok elismerésként ezüst gyűrűt és oklevelet, a derékhad smaragdköves gyűrűt és oklevelet, a nyugdíjba vonuló kollégák rubinköves gyűrűt és oklevelet kapnak.

Ezek nagyon szép dolgok. Tudjátok folyamatosan finanszírozni ezeket az elismeréseket?

Számolunk a kollégák adójának egy százalékával és egyéni befizetésekkel. Külső támoga-

tónk nincs, de igyekszünk pályázati lehetőségeket is megragadni. Elmondhatom, hogy eddig minden évben sikerült kiadni az elismeréseket. Az elmúlt öt évben tíz kolléga munkáját tudtuk elismerni. Futotta a pénzünkből a versenydíjakra, pályadíjakra (óraterv-pályázat) is.

Bizonyára a megye határain is túljutott már e kezdeményezés híre. Találtak követőre valamelyik megyében?

Bár az alapítványunkról hírt adtam a *Köznevelés* című lapban, nem tudok róla, hogy akadt volna követőnk. Ám nagyon bízom abban, hogy lesznek azért olyan megyék, ahol szintén fontosnak tartják, hogy az iskolai könyvtáros kollégák maguk közül az arra érdemeseket elismerjék és tevékenységüket propagálják.

Örömmel mondhatom, hogy a határon túli iskolai könyvtárakkal is sikerült a te közreműködéssel élő kapcsolatot kialakítani. Ennek egyik programjaként közös továbbképzést szerveztünk Szurdokpüspökiben. És a mostani interjú apropóját adó felkérés is ezt a kapcsolatot erősítette.

A továbblépéseket illetően milyen terveitek vannak? Merrefelé indultok a továbbképzések, a versenyztetés, a kapcsolatok bővítése terén?

A *Bod Péter* verseny megyei díjazásában továbbra is részt szeretnénk vállalni. Továbbra is szeretnénk közös programokat szervezni a határon túli és a megyebeli iskolai könyvtárosok részére a *Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtárral* és a *Kárpátaljai Magyar Iskolai Könyvtárakért Alapítvánnyal*, melynek szintén alapító tagja vagyok. Tehát terveink vannak!

Most életerednek egy nagyon fontos állomásához érkeztl. Négy évtizedes könyvtári „szolgálat” után a pihenést választod? Mivel kívánod tölteni nyugdíjas éveidet?

Világéletemben tevékeny, mozgékony, ügynevezett nyüzsgő ember voltam, vagyok. Tehát a válaszom: nem. Bővebben: tovább szeretnék dolgozni az alapítványokban. Szívesen vennék részt továbbra is a könyvtári versenyekben, felkészítőként, szervezőként. Jobban el szeretnék jutni olyan rendezvényekre, programokra, amelyekre eddig esetleg nem jutottam el. Nem fogok unatkozni, az biztos.

A kollégák és a magam nevében is nagyon jó egészséget kívánok további terveid megvalósításához!

Vraukóné Lukács Ilona

A magyar időszi kiadványok cikkei a bibliográfiai adatbázisokban

Murányi Péter 2004-ben megvédett doktori (PhD) értekezését jelentette meg a Savaria University Press Kiadó, 2007-es impresszummal. Érdekes rögtön azzal kezdeni, hogy bár most már 2008-at írunk, és a tanulmány lassan négy éve született, mit sem veszített jelentőségéből és – hozzá kell tenni – időszerűségéből; feltétlenül érdemes arra, hogy tartalmát a szélesebb szakmai közönség is részletesen megismerje, hiszen olyan témáról szól, amely a hazai könyvtári dokumentum- és információfeltáró munka egyik leglényesebb kérdését érinti: a hazai cikkanyag bibliográfiai feltárását, feldolgozását.

Bár a problémakör régi keletű, mondhatni örökzöld, hiszen a szerző előzményként említi, hogy már az 1961-es gödöllői bibliográfiai munkaértekezleten felmerült a bibliográfiai munka tervszerűségének, majd országos koordinálásának kérdése, manapság, az informatika fejlődésének jelenlegi szakaszában, a bibliográfiai adatbázisok jobbára egymástól függetlenül történő születésének, majd „elhalásának” idején a kérdés egyre nagyobb jelentőséggel vetődik fel. Az ugyanis a szakirodalmi tájékoztatás alapvető kérdése, hogy a hazai felhasználók – kutatók, olvasók, tanulók vagy egyszerűen csak érdeklődők – honnan és miképpen tudnak tájékozódni a különféle szakterületek hazai szerzőktől megjelent cikkanyagáról, és (mint erről még később részletesebben is szó lesz) a folyóiratokban, heti- és napilapokban megjelent szépirodalmi publikációkról, kapnak-e és mennyire kapnak megbízható képet, legalább megközelítő teljességű feltárást. Ezzel a feltáró munkával szorosan összefügg a hazai szerzők cikkeinek külföldi adatbázisokban való megjelenése, amelynek mértéke – talán mondani sem kell – fontos mutatója lehet a magyar tudományosság külföldi meg- és elismerésének, megítélésének.

Nagyon is összetett, szerteágazó tehát az a kérdéskör, amelynek a vizsgálatára Murányi Péter dolgozatában vállalkozott, ám elsődleges céljának a hazai cikkanyag hazai felhasználók részére való feltárásának vizsgálatát tekintette, különös tekintettel e feltáró munka jövőbeli kilátásaira. Ehhez előljáróban, mintegy bevezetésként foglalkozik a bibliográfiákat és ma már szükségszerűen az adatbázisokat is áttekintő másodfokú bibliográfia égető szükségességével, illetve a dolgozat fő témáját képező adatbázisok elemzésének szempontjaival. Áttekinti fejlődésük legújabb tendenciáit, illetve a szakirodalom alapján számba veszi az adatbázisokkal szemben támasztható elvárásokat, követelményeket.

Arról, hogy milyen a magyar cikkanyag nemzetközi szakirodalomban való feltárása, a DIALOG adatbázis-szolgáltató központban végzett vizsgálódások alapján ad képet. Ez a vizsgálat nem csak arra világított rá, milyen mértékben, milyen súllyal van jelen a magyar szakirodalom a külföldi adatbázisokban szakterületenként, illetve más nyelvek szakirodalmához képest, de arra is megpróbált választ adni, hogy vannak-e olyan szakterületek, ahol a nemzetközi feldolgozottság kiválthatja a hazai feltárást, illetve a külföldi adatbázisokban hazai szempontból mélyen alulreprezentált tudományterületeken mit lehet tenni a magyar szakirodalom jelenlétének növelése érdekében. A szerző leszögezi, hogy „a humán- és társadalomtudományok terén még az angol nyelvű szakfolyóiratok esetében is elsősorban nekünk kell biztosítani a feltártságot”.

A dolgozatnak fontos részét képezi annak megállapítása, hogy a hazai időszi kiadványok közül melyeket tárják fel rendszeresen, akár többszörösen is, azaz annak kimutatása, hogy bizonyos folyóiratok cikkei több adatbázisban is szerepelnek, illetve annak feltérképezése, hogy melyek azok, amelyek egyetlen adatbázisba sem kerültek be. A hazai periodikatermés teljes körének vizsgálata természetesen meghaladta volna e dolgozat kereteit, éppen ezért a szerző a periodikumoknak az adatbázisokkal való összevetéséhez – mivel elsősorban a jövőbeli feltárás lehetőségeit kereste – az MNB Időszi

Kiadványok Bibliográfiája 2001. évi összefoglaló kötetét vette alapul.

A könyvtárak remélt jövődöbeli együttműködése, a feltáró munka egyre fontosabbnak látó országos szintű összehangolása érdekében alapos és eléggé fel nem becsülhető munkát végzett el Murányi Péter. Azt nézte meg tudományterületről tudományterületre, adatbázisról adatbázisra haladva, hogy mennyire egységes, illetve különböző a cikkek feldolgozása a különféle adatbázisokban, illetve elemezte és összevetette a különféle adatbázisokban való keresés és böngészés lehetőségeit (pl. a Magyar Mezőgazdasági Bibliográfiában, a Magyar Orvosi Bibliográfiában, a BME OMIKK adatbázisaiban, az Országos Széchényi Könyvtár IKER és MANCI adatbázisaiban, az Országos Idegennyelvű Könyvtár (OIK), az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum (OPKM), az Országgyűlési Könyvtár és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár (FSZEK) adatbázisaiban).

A témával érdemben foglalkozóknak, a hazai cikkanyag feltárásának rendszeréről gondolkodóknak a legtanulságosabbak – a témában tájékozatlanabbak számára talán nehezen áttekinthető, de a szakembernek annál hasznosabb –, a legsokatmondóbbak az összehasonlító táblázatok, amelyek a kötetben, illetve a CD-ROM mellékletben tanulmányozhatók. Táblázatokban mutatja be a szerző egyfelől az MNB Időszaki Kiadványok Bibliográfiájában alkalmazott szakcsoportosítás szerint besorolt lapok egy részének többszörös feltártságát, illetve azt, hogy a szakcsoportokba sorolt folyóiratokból milyen arányban kerültek be rekordok a vizsgált adatbázisokba. A dolgozat fő részében ennek a vizsgálatnak az összegzését olvashatjuk, ezt követően mélyed el azután a szerző az egyes adatbázisok és szakterületek tartalmának elemzésében, illetve az egyes adatbázisok összehasonlításában.

Először az alkalmazott tudományi adatbázisokat vizsgálja (ez a szakterület nem tartozik az MNB IKR– Magyar Nemzeti Bibliográfia Időszaki Kiadványok Repertóriumába – „gyűjtőkörébe”), majd a Magyar Nemzeti Bibliográfia rendszerében is feltárt természettudományi és társadalomtudományi területekhez sorolt folyóiratok cikkanyagát veszi górcső alá. Összehasonlító táblázatokban mutatja be a különféle adatbázisokban az egyes folyóiratokból származó cikkek számát (pl. földrajzi, földtani folyóiratokét, pe-

Könyvrendőrséggel küzdének az olcsó könyvek ellen

A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülete (MKKE) májusban írta meg a könyvpiacot szabályozni hivatott törvényjavaslatát, amelyről a könyvhét előtt tartottak nyilvános vitanapot: a frissen megjelent könyveket 180 napig maximum 10 százalékos kedvezménnyel lehetne értékesíteni, az árat a kiadó és a kereskedő közösen határozná meg. A tervezett szabályozással a magyar könyvpiac a német mintát követné, Németországban ugyanis 18 hónapig nem lehet leszállítani a könyvek árát. Az MKKE a tervezet szerint hatósági pozícióba kerülhet, ők felügyelnék, hogy mindenki betartja-e a szabályokat. A probléma, hogy az MKKE-ben kisebb és nagyobb kiadók vegyesen találhatóak, de a kisebb kiadók vezetői félnek az Alexandrától és a hozzá hasonló nagyoktól. Ezért nem állnak ki velük szemben, inkább lenyelik a kedvezőtlen árreéseket és a bekért példányszámokat, mert „ha Matyi megsértődik, akkor lehúzzhatjuk a rolót.”

A tervezet mellett lépett fel az Alexandra, a Libri, valamint a Lira és Lant. (*Index.hu*)

dagógiai, jogi és könyvtártudományi folyóiratokét), közli az évenként feldolgozott tételszámot (az 1980-as évek végétől általában 2002-ig), illetve nyomon követi bizonyos cikkek feltártságát (ez utóbbit elsősorban a következő fejezet tárgyát képező irodalmi adatbázisokban).

Az MNB Sajtórepertóriumában és a FSZEK Irodalmi adatbázisában szereplő folyóiratok feldolgozottságának összehasonlító táblázatai azt tanúsítják, hogy az irodalomtudomány és a magyar irodalomhoz valamilyen módon kapcsolódó szakterületek anyagának feltárása a legszélesebb körű, sőt itt található a legtöbb átfedés a cikkek feldolgozásában. Ugyanakkor ezzel párhuzamosan jelentős hiányosságok is mutatkoznak, különösen a szépirodalmi anyag és a recenziók feltárása tekintetében. A szerző – jelentőségéhez méltóan – kiemelten foglalkozik ezzel a kérdéskörrel: az irodalmi adatbázisokkal, illetve az irodalmi folyóiratokban megjelent cikkanyag feltártságával (az OIK Műfordítás adatbázisa, a Szépirodalmi Figyelő Szépirodalmi bibliográfiája, valamint a WebKat szépirodalmi anyaga alapján), és különösen a recenzióirodalom feltáratlanságát kifogásolja. Ez utóbbi fontosságát és a

hiányosságokat illusztrálva Kertész Imre Sorstalanság című regényének hazai „fogadtatásáról” szóló szakirodalmat, a regényről szóló kritikákat keresett, majd három, nem irodalmi tárgyú könyvrecenzióit igyekezett megtalálni (Gyurgyák János: Zsidókérdés Magyarországon; Az olvasás kultúrtörténete a nyugati világban; Földényi F. László: Veronika kendője), és szomorú eredményre jutott a tájékozódás forrásait illetően. Éppen ezért olyan külföldi példákat (Book Review Index; Book Review Digest Plus) mutat be a hazai helyzettel való összehasonlításként, amelyek lehetséges mintaként számításba jöhetnek a hazai megoldások kialakítása során.

2003-ban, amikor a szerző épp vizsgálatát folytatta, újabb fontos tájékoztatási eszköz lezárásáról adtak hírt a hazai szakmai fórumok: 2002-es tárgyévvel megszűnt a Magyar Nemzeti Bibliográfia Időszaki Kiadványok Repertórium. Ennek a tájékoztatási eszköznek a vizsgálatára különös figyelmet fordít Murányi Péter. Nem csak a feldolgozásbeli átfedéseket mutatja ki más adatbázisokkal, hanem azokra a hiányosságokra, veszteségekre is figyelmeztet, amelyeket az MNB IKR megszűnése okozhat a hazai cikkfeltárás rendszerében.

Letartóztatás könyvtári késedelemért

Könyvtári késedelemért tartóztatott le és vett bűnügyi nyilvántartásba a rendőrség egy fiatal nőt az Egyesült Államokban. A hölgy két – nem túl értékes – könyvet nem vitt vissza időre, és nem foglalkozott a könyvtár felszólító leveleivel, sem pedig az utolsó cseppel a pohárban: a bírósági idézéssel. Ezért aztán igencsak meglepődött, amikor otthonába becsengettek a rendőrök letartóztatási parancsal, megbilincselték és elvitték a rendőrségre, ahol ujjlenyomatokat vettek tőle és lefényképezték szemből, profilból, ahogy minden bűnözőt szokás. A nőnek végül 30 dollárjába került a könyvtári bírság. (MTI)

A dolgozat utolsó fejezete a tanulságok összefoglalása, a problémák jövőbeli megoldására irányuló elképzelések, a továbbfejlesztésre vonatkozó feladatok megfogalmazása. Tapasztalatai, elemzései és vizsgálatai alapján az alábbi kérdéseket tartja a legfontosabbnak a szerző: a megoldási lehetőségek kimunkálása során figyelemmel kell lenni az átfedések problémájára; ki kell dolgozni a könyvtárak/adatbázisok közötti együttműködés szempontjait; meg kell vizsgálni az együttműködők között a műfaj szerinti felosztás lehetőségeit; ugyancsak meg kell vizsgálni az egymástól elszigetelten működő adatbázisok helyett az adatbázis-rendszerben történő feltárás lehetőségét; ennek során pedig figyelembe kell venni a technológiai trendeket; továbbá szükség van a különböző típusú dokumentumok integrált feltárására is.

Gondolatébresztő és alapos munka Murányi Péter tanulmánya, amely szükségszerűen egy adott időpontban vizsgálja a magyar időszak kiadványok cikkei feltárásának helyzetét, és ebben a tekintetben a lehető legnagyobb pontossággal járt el. Éppen a szerző problémaérzékenységét, a téma időszerűségét, egyben a helyzet változékonyságát mutatja az a fejlemény, amely a dolgozatba természetesen nem kerülhetett bele: 2008-ban megkezdte működését az OSZK-ban a hazai könyvtárak kooperációját is lehetővé tevő HUMANUS adatbázis a humántudományi területen. Murányi Péter tartalmát tekintve hiánypótlónak tekinthető kötetével kapcsolatosan a tanulmány tartalmában elmélyedni szándékozó olvasónak legfeljebb a kiadványszerkesztéssel kapcsolatosan lehet apró kritikai észrevétele: a számadatok áttekinthetősége érdekében érdemes lett volna a táblázatok fejléceit a több oldalra áthúzó táblázatok esetekben megismételni.

A szerző összehasonlító elemzésével rendkívül fontos munkát végzett el, dolgozatát érdemes mindenkinek figyelmébe ajánlani, akit érdekel a hazai cikkfeltárás és a könyvtári tájékoztató munka jövője, foglalkoztatnak a hazai adatbázisok összehangolásának, fejlesztésének kérdései.

Hölgyesi Györgyi

Murányi Péter: A magyar időszak kiadványok cikkei a magyar és a külföldi adatbázisokban. Savaria University Press, Szombathely, 2007. 242 p. + CD-ROM melléklet. (Doktori [PHD-]értekezések a Savaria University Pressnél.)

Olvasnak még a fiatalok?

Szakmai nap

Miskolc, 2008. október 17.

A Borsod–Abaúj–Zemplén megyei II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár 2007. október 17-én szakmai napot szervez *Olvasnak még a fiatalok?* címmel.

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Olvasószolgálati Szekciója a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtárral együttműködve, élvezve a *kazincbarcikai Egressy Béni Könyvtár, Kulturális és Sport Központ* támogatását, országos tanácskozás keretében szeretné körüljárni a 12–18 éves korosztály olvasási problémáit, keresve az együttműködést és az együttgondolkodást az érintett korosztály legavatottabb ismerőivel, a pedagógusokkal, pszichológusokkal, szociológusokkal, szülőkkel.

A rendezvény szervezésekor számítunk a határon túli magyar könyvtárosok részvételére is.

Korlátozott számban szállást is tudunk biztosítani.

Az előadásokat *Módszervásár* követi, melyre várjuk azon kollégák előzetes jelentkezését, akik tapasztalatot szereztek már a tinik olvasási kedvének növelésében, s eredményes módszereiket – akár írásos anyagaikat is – szívesen megosztanák a konferencia résztvevőivel.

A tanácskozás helye: II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, Miskolc

Időpontja: 2008. október 17. péntek

Jelentkezési határidő: 2008. október 8.

Az adatlap letölthető a könyvtár honlapjáról (www.rfmlib.hu)

További információ:

Szabóné Lenkefi Ildikó (programszervező)

lenkefi@rfmlib.hu

46/503-120 115. mellék

Program

10–13 óra Előadások

Fenyő D. György (Magyartanárok Egyesülete):

Új technikák a szövegértés, szövegalkotás fejlesztésében. Kötelezők másképpen

Halász Péter (Kassa):

A szlovákiai fiatalok olvasási szokásai a XXI. század elején

Nagy Attila olvasáskutató:

Már az olvasás is a kiváltságosoké?

Szávai Ilona, a Fordulópont főszerkesztője:

Miért nem olvas a gyerek?

Tari Annamária pszichológus:

Y generáció

13–14 óra Ebéd

14–15.30 Módszervásár

15.30–16.30 *Kommunikáció az Y generációval* – tréning pszichológus vezetésével

Fejlesztési lehetőségek az ODR-MOKKA kapcsán

8. Országos ODR konferencia Tatabányán a József Attila Megyei Könyvtárban Tatabánya, 2008. október 13.

- 11.00 – 11.05 *Megnyitó – Monostori Imre* igazgató, József Attila Megyei Könyvtár
- 11.05 – 11.45 *A MOKKA és az ODR kapcsolata, továbbfejlesztésének irányai*
– *Bánkeszi Katalin* projektvezető, OSZK
- 11.45 – 12.10 OCLC FirstSearch: egy megfontolásra érdemes minta
az ODR további fejlesztéseihez – *Krasznai Márta* csoportvezető, OSZK
- 12.10 – 12.30 *„Határtalan lehetőségek...” Az ODR kiterjesztése a határon túli könyvtárakra*
– *Bartók Györgyi* szakreferens, Könyvtári Intézet
- 12.30 – 12.50 *A könyvtárközi kölcsönzés tapasztalatai a Deák Ferenc Megyei Könyvtárban*
– *Tóth Judit* igazgatóhelyettes, DFMK
- 13.00 – 14.00 *Közös ebéd*
- 14.00 órától *Könyvtári integrált rendszerek – műhelymunka a fejlesztőkkel* – eCorvina,
EX-LH, TEXTLIB, SZTAKI-Monguz, IqSys, Szirén, Szikla
- Hozzászólások, problémák megvitatása*

Könyvtárak összefogása a társadalomért – A magyar népesség állapota az adatgyűjtések tükrében

A konferencia időpontja: 2008. október 8. (szerda), 10^h – 15^h

Helyszín: KSH Keleti Károly terem (1024 Budapest, Keleti Károly u. 5-7.)

Program

- Megnyitó
- Magyarország népesedési helyzete – *Hablicsek László*, az NKI (KSH Népeségtudományi Kutatóintézet) igazgatóhelyettese
- Alacsony termékenység Magyarországon – *Spéder Zsolt*, az NKI igazgatója
- A KSH Könyvtár szolgáltatásai a társadalmi problémák empirikus megítélésében
– *Nemes Erzsébet*, a KSH Könyvtár főigazgatója
- Szünet
- Népesedési kérdések a népszámlálások történetében – *Lakatos Miklós*, a Statisztikai Szemle főszerkesztője
- Migráció: adatok, tények, folyamatok – *Tóth Pál Péter*, az NKI munkatársa
- Ebédszünet (büfé)
- Könyvtárlátogatás és kiállítás megtekintése

BIBLIA ÉVE – 2008

ZIRC

REGULY ANTAL MŰEMLEKKÖNYVTÁR

BIBLIAKIÁLLÍTÁS

2008. SZEPTEMBER 15. – DECEMBER 31.

BAKONYI TERMÉSZETTUDOMÁNYI MÚZEUM

BIBLIA ÉS TERMÉSZET

2008. SZEPTEMBER 15. – NOVEMBER 15.

Az Országos Széchényi Könyvtár
Reguly Antal Műemlékkönyvtára

és
a Bakonyi Természettudományi Múzeum
tisztelettel meghívja Önt a
kiállítások megnyitójára.

Bibliakiállítás

Időpont: 2008. szeptember 13., szombat, 16 óra
Helyszín: OSZK Reguly Antal Műemlékkönyvtár
Vendégeket köszönti: Dr. Boka László (OSZK)
Kiállítást megnyitja: Virth József (OCist)
Elérhetőség: 8420 Zirc, Rákóczi tér 1.
Tel.: 88/593-800
e-mail: gnemeth@oszk.hu

Biblia és természet

Időpont: 2008. szeptember 13., szombat, 17 óra
Helyszín: Bakonyi Természettudományi Múzeum,
Sarokgalleria
Vendégeket köszönti: Kasper Ágota (BTM)
Kiállítást megnyitja: Dr. Bán Elizeus (OCist)
Elérhetőség: 8420 Zirc, Rákóczi tér 1.
Tel.: 88/575-300
e-mail: btmz@bakonymuseum.koznet.hu

MEGHÍVÓ

Kultúra és az Európai Unió kurzus, pályázati tréning kedvezményel

A KultúrPont Iroda 2008. szeptember 22. és 24. között Budapesten szervezi őszi *Kultúra és az Európai Unió* című tanfolyamát. A kurzust kedvezményes (25 000 Ft + áfa) részvételi díj ellenében lehet elvégezni, az első 15 jelentkező ajándékba kapja az *Inclusive Europe? Horizon 2020* című kulturális konferencia kiadványát. A tanfolyamot 16 jelentkező megléte esetén indítjuk.

Bővebb információ: KultúrPont Iroda – Muzsik Szilvia, 1075 Budapest, Kazinczy u. 24–26.
E-mail: tovabbkepzes@kulturpont.hu Tel.: (06 1) 413-7573
Internet: <http://www.kulturpont.hu/eukepzes.php> Fax: (06 1) 413-7574

A KultúrPont Iroda *EU pályázati tréning* című továbbképzését idén ősszel 2008. október 15. és 17. között tartja Budapesten. A kurzust kedvezményes (25 000 Ft + áfa) részvételi díj ellenében lehet elvégezni, az első 15 jelentkező ajándékba kapja az *Inclusive Europe? Horizon 2020* című kulturális konferencia kiadványát.

A jelentkezéshez európai uniós ismeretek szükségesek. **Bővebb információ:**
KultúrPont Iroda – Muzsik Szilvia, 1075 Budapest, Kazinczy u. 24-26.
E-mail: palyazatiro@kulturpont.hu Tel.: (06 1) 413-7573
Internet: <http://www.kulturpont.hu/pit.php> Fax: (06 1) 413-7574

Halász Géza: *Retusált művészettörténet*.
A kiállítás október 17-éig tekinthető
meg a Budapesti Corvinus Egyetem
Központi Könyvtárában (Bp., IX. Köz-
raktár u. 4-6.).

Századelő: Megmagyarázhatatlan tárgy/ a Vadon

Paul Lisson és Fiona Kinsella
kanadai művészek közös

kiállítása

Helyszín:

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár
Központi Könyvtára

1088 Budapest, Szabó Ervin tér 1.

Eseménynaptár

Dátum	Hely	Rendezvény	Rendező intézmény	Információ
IX. 26.	Bp., OIK	Nyelvek európai napja	Országos Idegennyelvű Könyvtár	www.oik.hu
X. 2.	Bp., Goethe Intézet	Az ifjúság könyvtári ellátása	Goethe Intézet	marton@budapest.goethe.org http://www.goethe.de/budapest
X. 3.	Bp., FSZEK	Sjátótájékoztató a könyvtári napokról	IKSZ	iksz@oszk.hu
X. 7–13.	Országosan	Országos tini könyvtári napok	IKSZ	http://osszefogas.kjmk.hu/
X. 8.	Bp., KSH	A magyar népesség állapota az adatgyűjtések tükrében – konferencia	KSH Könyvtár	http://konyvtar.ksh.hu
X. 12.	Országosan	Könyves vásárnap	IKSZ	http://osszefogas.kjmk.hu/
X. 13.	Kecskemét	A könyvtári napok zárókonferencia	IKSZ, Katona József Könyvtár	iksz@oszk.hu http://osszefogas.kjmk.hu/
X. 13.	Tatabánya	8. ODR-konferencia	József Attila Megyei Könyvtár	Fátrai Erzsébet kvkozi@jamk.hu
X. 17.	Miskolc, megyei kvttár	Olvasnak még a fiatalok?	II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, MKE megyei szervezete	Szabóné Lenkefi Ildikó lenkefi@rfmlib.hu
X. 17.	Bp., OFI-OPKM	KTE őszi szakmai napja	KTE	http://www.ktep.hu/
X.	Országosan	Iskolai könyvtárak nemzetközi hónapja	KTE/IASL	http://konyvtarostanar.klog.hu/category/iskolai-konyvtarak-nemzetkozi-
XI. 14–15.	Bp., OSZK	Emlékkülés	Bod Péter Társaság	Ugrin Gáborné oporne@gmail.com
XI. 27.	Bp., OFI-OPKM	KTE tisztségmegújító közgyűlése	KTE	http://www.ktep.hu/
XII. 1–7.	Országosan	Gyermekkönyvhét		
XII. 11.	Bp., FSZEK	IKSZ-közgyűlés	IKSZ	http://iksz.shp.hu

12 óra 30, rendezvényterem: *Roger Scaife* (zongora)
 13 óra, belső udvar: *Canarro Együttes* (tangóharmonika, hegedű)
 13 óra 30, belső udvar: *SZÉF Alapítvány* (zene jelnyelven „megszólaltatva”)
 14 óra, zeneműtár: *Vereb Szabolcs, Varga Zsolt* (szaxofon)
 15 óra, belső udvar: *Telbisz Katalin* és *Szilágyi Sándor* (hegedű, gitár)
 16 óra, olvasóterem: *Szászvárosi Sándor, Ölveti Mátyás, Győri István* (viola da gamba és gitár)

Érdekességek

Nyelvstúdió, 13 óra

Katalógus Fajszi Károly eszperantó gyűjteményéről 2. kötet. A kiadványt *Dudich Endre*, a Magyarországi Eszperantó Szövetség tiszteletbeli elnöke mutatja be.

A délelőtt folyamán

Az OIK bemutatása középiskolások (elsősorban nemzetiségi, kéttannyelvű és nyelvtagozatos osztályok), egyetemisták számára szakreferenseink segítségével

A nap során több alkalommal

Raktáraink és belső tereink megnyitása és bemutatása. Egyéb szolgáltatások. A napijegyhez kötött szolgáltatások ezen a napon térítésmentesek. Díjmentes internethasználat. Akinek erre a napra esik a születés- vagy névnapja, ingyenesen iratkozhat be. A beiratkozási díjból 20% kedvezményt adunk

Könyvek Bodrogkeresztúrra

2007. április 4. olyan tragikus dátummá vált Bodrogkeresztúr község újkori történelmében, amelyhez fogható még nem volt. A tomboló tűzvészben megsemmisült a Faluház, benne a közel 16 000 kötetes könyvtár és a tornaterem mintegy 60%-a. Túl a nagyon jelentős anyagi káron (ami előzetes becslések szerint mintegy 200–250 millió Ft-ra tehető), a település lakóinak, vezetésének odaveszett az elmúlt húsz év egy-egy darabja.

A mély döbbenet után máris elemi erővel tört fel az emberekben az újjáépítés iránti igény, még akkor is, ha tudják, hogy ez a Faluház már nem az a Faluház lesz.

Egy év kemény munka után közeleg a korábban leégett bodrogkeresztúri Faluház átadásának időpontja. Az ünnepség időpontja augusztus 20.

Továbbra is várják a könyvfelajánlásokat a megsemmisült könyvtári állomány pótlására. A felajánlásokat a polgármesteri hivatalban fogadják. Bővebb információ, kapcsolat: www.bodrogkeresztur.hu. (*Nagy Júlia*)

Eseménynaptár 2008

Dátum	Hely	Rendezvény	Rendező intézmény	Információ
IX. 17.	Bp., OPKM	A párbeszéd éve. Nyitó szakmai nap iskolai könyvtárosoknak	Fővárosi Pedagógiai és Pályaválasztási Tanácsadó Intézet	hock.zsuzsa@fppti.hu
IX. 26.	Bp., OIK	Nyelvek európai napja	Országos Idegennyelvű Könyvtár	www.oik.hu
X. 7–12.	Országosan	Könyvtárak összefogása a társadalomért	IKSZ	http://iksz.shp.hu
X. 12.	Országosan	Könyves vasárnap	IKSZ	http://iksz.shp.hu
X. 13.	Tatabánya	8. ODR-konferencia	József Attila Megyei Könyvtár	Fátrai Erzsébet kvkozi@jamk.hu
X. 17.	Bp., OFI-OPKM	KTE őszi szakmai napja	KTE	http://www.ktep.hu/
X.	Országosan	Iskolai könyvtárak nemzetközi hónapja	KTE/IASL	http://konyvtarostanar.klog.hu/category/iskolai-konyvtarak-nemzetkozi-
XI. 14–15.	Bp., OSZK	Emlékülés	Bod Péter Társaság	
XI. 27.	Bp., OFI-OPKM	KTE tisztségmegújító közgyűlése	KTE	http://www.ktep.hu/
XII. 1–7.	Országosan	Gyermekkönyvhét		
XII. 11.	Bp., FSZEK	IKSZ-közgyűlés	IKSZ	http://iksz.shp.hu